

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію Арутюняна Еміля Карленовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції», поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Науково-дослідного інституту публічного права на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1. Ступінь актуальності обраної теми

Проблематика правового забезпечення протидії корупції в Україні має системний характер та пов'язана насамперед із внутрішньою неузгодженістю антикорупційного законодавства. Норми, що регулюють сферу запобігання та протидії корупції, формувалися поступово, у різні періоди розвитку держави, часто під політичним впливом та без належної концептуальної основи. У результаті правове регулювання набуло складної та перевантаженої структури, яка ускладнює практичне застосування.

Суттєвою проблемою є також дублювання функцій антикорупційних органів та нечіткий розподіл їхніх повноважень, що створює конкуренцію між інституціями, затягує процедури прийняття рішень та знижує ефективність реагування на корупційні правопорушення.

Нестабільність законодавства у цій сфері є ще одним фактором, що негативно впливає на результативність антикорупційної політики. Часті зміни правових норм без чітких перехідних положень ускладнюють правозастосування, створюють прогалини у регулюванні та підривають довіру громадян до державних інституцій. В умовах воєнного стану та активного руху України до європейського правового простору ця проблема набуває особливої гостроти, оскільки корупційні ризики зростають, а потреба у прозорості та підзвітності влади є критичною.

Вирішення окреслених проблем потребує комплексного підходу, відповідно дисертація Арутюняна Еміля Карленовича на тему:

«Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» є своєчасним науковим дослідженням, що наближає Україну до європейських стандартів доброчесності та верховенства права.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. У роботі сукупність загально-наукових та спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Сутність корупції як суспільного явища розкрито завдяки методу діалектики (підрозділ 1.1). Історико-правовий метод дозволив проаналізувати історичну еволюцію корупції (підрозділ 1.1). Методи дедукції та індукції використано щодо розкриття особливостей адміністративно-правових відносин з протидії корупції (підрозділ 1.2). Правові засади адміністративно-правового забезпечення протидії корупції визначено завдяки формально-юридичному методу (підрозділи 1.3, 2.1, 3.1).

Структурно-функціональний метод застосовано для аналізу системи суб'єктів та інструментів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції (підрозділи 2.1, 2.2). Організаційно-правовий метод став основою для розкриття взаємодії, координації та міжнародного співробітництва у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції (підрозділи 2.3, 3.2). Формально-логічний метод вжито щодо аналізу окремих напрямів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції (розділ 3). Теоретико-прогностичний метод використано для виокремлення напрямів удосконалення міжнародного співробітництва у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції (підрозділ 3.2).

Метою дисертаційної роботи є визначення сутності, правових засад, організації здійснення та окремих напрямів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для формування перспективних заходів

реалізації антикорупційної політики України та оптимізації міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції. Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Робота складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять восьми підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, розкрито шляхи та форми їх упровадження; визначено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Отже, структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати, що наукова новизна отриманих результатів визначається тим, дисертація є новітнім комплексним дослідженням у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції, в результаті якого сформовано теоретичну характеристику корупційних проявів, визначено організацію здійснення протидії корупції та виділено окремі напрями адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний, високий ступінь наукової новизни.

Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що робота має науково-теоретичний інтерес та практичне значення: – науково-дослідній сфері – для розширення теоретичної бази антикорупційних досліджень та формування практичних моделей оцінки ефективності антикорупційної політики; – законотворчій діяльності – щодо розроблення заходів покращення антикорупційної політики в Україні; – правозастосовній сфері – для удосконалення механізмів антикорупційної діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для підвищення якості правозастосовної практики; – освітньому процесі – під час підготовки та проведення лекцій та практичних занять з дисципліни «Актуальні проблеми теорії адміністративного права».

Отже, дисертаційна робота може виступати теоретичною основою для проведення науково-прикладних досліджень у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні. Висновки та рекомендації, що сформовані автором, можуть бути враховані при вдосконаленні чинного антикорупційного законодавства.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні положення та результати дисертації висвітлено в 4 наукових статтях у наукових фахових виданнях. Також основні положення дослідження оприлюднено та обговорено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 р.), «Перспективні напрями розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 18–19 лютого 2025 р.), «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 р.).

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертанта, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом робота відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті роботи відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого наукового дослідження.

6. Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення

Незважаючи на наукову цінність роботи, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. У межах дослідження адміністративно-правових відносин з протидії корупції не в повній мірі розкрито питання юридичних фактів, які породжують, змінюють та припиняють відповідні правовідносини, що дещо

звужує практичний аспект запропонованої теоретичної конструкції (підрозділ 1.2).

2. Питання відповідальності суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у роботі розглядаються переважно у загальному контексті, без виокремлення особливостей адміністративно-деліктних механізмів притягнення до відповідальності за порушення антикорупційних обмежень (підрозділ 2.1).

3. Недостатньо розкрито співвідношення адміністративно-правових інструментів протидії корупції з дисциплінарними та кримінально-правовими засобами впливу, що дещо ускладнює комплексне сприйняття системи юридичної відповідальності у сфері антикорупційної діяльності (підрозділ 2.2).

4. Результати дослідження слід було б впровадити у правозастосовну сферу для удосконалення механізмів антикорупційної діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для підвищення якості правозастосовної практики.

5. У роботі відсутній окремий підрозділ, присвячений зарубіжному досвіду адміністративно-правового забезпечення протидії корупції.

При цьому, вищенаведені зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним та змістовним дослідженням.

7. Загальні висновки

Дисертаційна робота Арутюняна Еміля Карленовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН України.

Автором дотримано норми законодавства про авторське право та надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Отже, дисертаційне дослідження Арутюняна Еміля Карленовича на тему: «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» виконане на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Арутюнян Еміль Карленович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

професор кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ,
заслужений діяч науки і техніки України,
доктор юридичних наук, професор

Олексій ДРОЗД